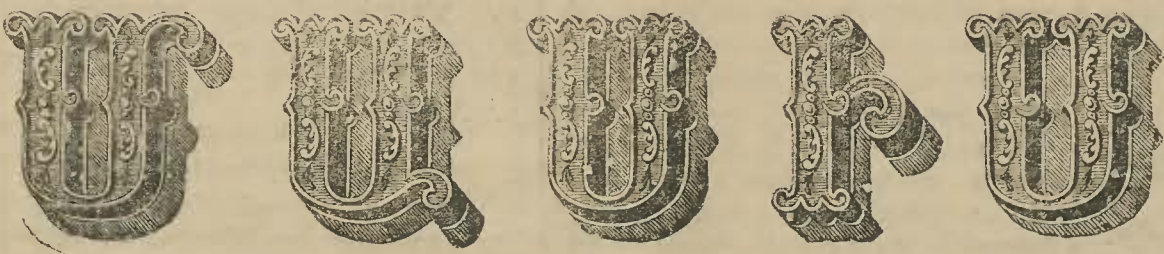


ՊԱՅՄԱՆՔ

Յարեհան գին և Պոլսոյ հմր. 40 ՄՆՏ.
Փառապան 2 լիտր
Վեցամս. և Պոլսոյ 3 ՄՆՏ.
Փառապան 1 լիտր
Պատր երկիրներու 50 ճր.
Փանուցման տողը մէկ անգամի հա-
մար 3 դուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 2 դրշ է. աւելի անգամներու
համար զատ սահարկութիւն կըլ-
այ :
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարս արծ :



ԼԵԱՔԵՐ

ՀԱՆԱՊԱՉՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Գույն և անուն յարաբար ճանչ-
արար և արար թիւան միայն :
Երազարդ փարսերէ ալ իւրաքանչիւ
գում որ և ինչ պարսկէն խոսքս պիտի
— շնորհ ինչ պիտի ուղղուի : Եւ յարա-
միտ օրհնութիւններու հետեւ ի թիւ
198 : Եւ օրո իսկ : Մասին պարսկէն
եւ ինչ :
Հանրու ծախքը չվճարուած
մակ չընդունուիր :
Չտպուած նամակ, յողուած, ևն
եւ չեն արուիր :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔՆԵՐԻՆ 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հեռագրերն Անգղիացոց ֆեա-
պիլի մէջ 'ի դարձ գրած խոսու-
թիւնները կը ծանուցանեն. Անգղիոյ
դեպտանտան միայ յարձակման մէջ
յանցաւոր գանձուող անձերէն երեք
հոգի ալ կախուեցան Ռօպէրթս զօ-
րավարին հրամանաւ, և ասոնց մին
Քեապիլի Միլլաներուն դուրսն է ե-
ղեր և ուրիշ մ'արքունական արիւնէ-
Այս պատիժները կրնան արժանաւոր
լինիլ, բայց Անգղիացի մէջ դժգո-
հութիւն և ապստամբութիւն կը սեր-
մանեն : Քեապիլի քաղաքն արդէն
պաշարման վիճակի մէջ դրուած էր,
այսու ամենայնիւ ապստամբութեանց
առաջըը չկրցաւ առնուիլ և բնակի-
չաց թշնամական ընթացքին վրայ՝
Անգղիացի պաշտօնատարք ոստիկա-
նութեան խիստ միջոցներ ձեռք ա-
ռած են : Հէրաթի մէջ զօրականք
ապստամբելով, քաղաքին կառավա-
րիչ է.յուզ խանն, որոյ համար կըս-
ուէր թէ Անգղիացոց պիտի օգնէ,
պաշտօնանկ ըրեր և տեղն ուրիշ մը
գրեր են : Քանի մը պատերազմներ
եղան և Անգղիացիք Անգղան ապրս-
տամբներն ի վախճանու դարձուցին,
բայց իրենց հաղորդակցութիւնները
խցուած էին Հնդկաստանի հետ և
տակաւին հեռագիրը չժանուցաներ
թէ արդեօք վերահաստատուած են :
Բայց ձմեռուան ժամանակ ինչպէս
կարելի պիտի լինի զինուորական մեծ
գործողութիւններ կատարել, արդ-
եօք այս պարագային մէջ Անգղիա-
կան զօրադուռներն ընդարձակ և
թշնամի երկրի մը մէջ ծանր վտան-
գայ ենթակայ չե՞ն լինիր : Հարկաւ
իրենց ռազմավարներն անպառ չէ,
և եթէ հաղորդակցութեանց դադա-
րումն երկարաձգի, ինչպէս պիտի
եղնեն Անգղիացիներն անել յարկերն
թոռէն : Սակայն գործի ձեռնարկուած
է և պէտք է անպատճառ ի գլուխ
հանուի : Ահաւասիկ ընդդիմադիր
մասին նախարարութեան դէմ սաս-
տիկ յարձակումներ ընելու առիթ մը :
Նախարարութեան քիւրքն օր քան
զօր կը տկարանայ և ազատականք
զօրութիւն կ'առնուն, ըննադատու-
թիւնները կը շատնան, և իւր թէ
նախարարութեան դէմ եղած ըննա-
դատութիւնը ճարակի չլինէին, մայ-
րաքաղաքին մէջ անգամ Անգղիական
դեպտանտան դէմ հրատարակու-
թիւններ կը լինին : Մօնիթէօր արեւ
Փօմբուի մէջ յօգուածը նշանակած
էինք, որով կը պնդէր թէ դեպտա-
նտան Անգղիոյ հպատակաց շահե-
րն անպաշտպան կը թողու : Դալաթի-
այէն Անգղիացի մը նամակ մը կը զը-

րէ նորն թերթին, և անոր յօդուածը
պաշտպանելով կ'ըսէ թէ դեպտանա-
կան պաշտօնատարաց ընթացքն Անգ-
ղիական բարդաւաճութիւնը կը քան-
դէ և Անգղիական անունն արհա-
մարհելի կ'ընէ : Այս նիւթը վիճա-
բանութիւն մը բացաւ, և ուրիշ Անգ-
ղիացի մը վերադրեալին պատասխա-
նելով կը ծանուցանէ թէ Անգղիա-
կան բարդաւաճութիւնն ինքնօրնու-
թեան մեծ սկզբունքին վրայ հիմ-
նեալ է. թէ Աստուած կ'օգնէ ա-
նոնց որք իրենք իրենց կ'օգնեն, թէ
այս սկզբունքն ստոր է նաեւ կառա-
վարութեանց և դեպտանտանց հա-
մար, որք մասնաւորաց շահերը պաշա-
պանելու նպատակաւ հաստատուած
չեն, և մարդ մ'առաւել կը յաջողի
որչափ որ անոնց չդիմելով ինք իւր
գործունէութեան և ջանից վրայ յե-
նու : Առաջին Անգղիացիին կը դա-
գատէր նաեւ թէ թարգմաններուն
մեծ մասը բնիկ կամ օտարադիր են,
և անկարող Անգղիոյ հպատակաց
շահերը պաշտպանելու : Երկրորդը
կը պատասխանէ թէ Անգղիոյ կառա-
վարութիւնն հետզհետէ այնպիսի
թարգմաններու տեղ Անգղիացիներ
կը կարգէ : Այս վիճաբանութիւնն
հրահանգիչ է, և Անգղիոյ մէջ եղած
քննադատութեանց հետ կրնայ բազ-
դատիլ : Ընդդիմադիր մասը քանի
մը գլխաւոր նիւթեր ունի. ասոնց
մին է Անգղիացիներն ինքիւն որոյ
վրայ խօսեցանք. միւսն է իրանա-
յի խնդիրն, իւր երրորդն է Արեւել-
եան խնդիրն, որոց մէջ նախարարու-
թիւնը կրնայ պղտիկ խնայ :

Վերջապէս, և մեն խնդրով դըւ-
ղելէ ետեւ, ժամն հասաւ որ հացի
խնդիրը մտածեմք : Առ այժմ մէկ
կողմ թողլով և Պոլսոյ Էնօֆէ, որ ա-
մեն վայրկեան այդ խնդրով կ'ըլլայ
չնորհիւ գործոց արդի ողբալի վի-
ճակին, պիտի փութամք յայտնել թէ
գործերն աւելի ծանր վիճակ մ'ու-
նենալ կը թուին ի հարաւային Հայ-
աստան և ի Միջագետ : Արդարեւ
վանայ Տիարպէրիի և Պաղատտի
նահանգաց մէջ սով ծագած է՝ բա-
ւելն կատարեալ նշանակութեամբն,
և այնքան ժամանակ եղած տխուր
դուշակութիւնը կատարեալապէս իրա-
կանութիւն դառնաւ : Անհար է
անթաց աչօք ընթեռնուի վանայ
Հայ ժողովրդեան հին աղետից վրայ
բարդուած այս նոր աղետին պատ-
մութիւնն : Ամբողջ ընտանիքներ օ-
րերով անօթի կը մնան, բազում կա-
նայք և աղայք անօթութեան և դէշ
անունդէ յառաջ եկած հիւանդու-
թեանց ենթարկեալ են. տեսակ մը
հայ, որոյ մէջ արեւելէ դատ ամեն
բան կայ, և որ կարծութեան կող-
մէ վանայ ժողովրդուն հետ կրնայ
եղեր մըցիլ, այս սովալուկ ժողովրդ-

դեան մէկ ամենաթշուառ մասին
մէջ անդեան միակ միջոց եղած է :
Հայ, հայ, անօթի՝ եմք. այսպէս
կ'աղաղակեն դալկահար Հայ ման-
կրտին վանայ փողոցներուն մէջ և
դժբաղդաբար անօթութեան մեռ-
նողներ պահաւ չեն եղեր վանայ կող-
մերը : Սովը միայն ընտանի պատճառ-
ներով յառաջ չէ եկած. — արուես-
տական պատճառներ ալ կան. թուրք
և Հայազգի շահագէտք մեծ քանա-
կութեամբ ցորեն գլխած են. բայց
եթէ ժողովուրդն իւր փորը կշառ-
ցնելու պէտք ունի, Անատոլիոյ այդ-
շահագէտք ալ իրենց քսակները լըց-
նելու կաշխատին՝ կարելի եղածին
չափ բարձրացնելով ցորենին գինը :
միւս կողմէն տեղական կառավարու-
թիւնը չուղեր տասնորդէ հաւա-
քեալ ցորենը վաճառել ժողովրդեան :
իրաց այս վիճակին մէջ՝ մեծ պէտք
կայ Պատրիարքարանի հոգածու-
թեան վտանգը մեծ է, և աւելի չըն-
գարէ : Եւ Կաթողիկոս Գարաբա-
պէտք կայ. չեմք գիտեր թէ ինչ
կընէ Աղային վարչութիւնն. ինչ
կընէ Բ. Գուրուք. սա անժխտելի է
որ ներկայ վիճակն աւելի չձանրա-
ցած՝ հարկ է կատարեալ արթնու-
թեամբ գործել, ի հարկին ուրիշ մի-
ջոցներէ դատ՝ ընդհանուր հրաւեր
մ'ընելով հայ ազգին, ինչպէս նաեւ
ամեն մարդասիրաց բարեկրօնութեան
ու զթու թեան :

Մարտինէն նոյ. 28 թուով Մօնի-
թէօր Տիւ Գօմբուի ուղղեալ հետեւ-
եալ նամակը սովի խնդրոյն և ուրիշ
նիւթաց վրայ հետաքրքրական տեղե-
կութիւններ կուտայ :

«Թէեւ տշխարհի այն մասին վրայ
կը բնակիմք, որ ամենէն տառա ջո-
րեն կ'արտադրէ, սով մ'ունենալու
վտանգին մէջ եմք : Պաղատան մէջ
գրեւ (էնէ) մը ցորենն եօթն հարիւր
դրուշ կ'արժէ, որ լսուած բան չէ,
Մարտինի մէջ գրեւ մը ցորենը չորս
հարիւր դրուշ կընէ, և Մուսուլի
մէջ ցորենին գինը Մարտինի և Պաղ-
ատանի գիներուն միջև է : Այժմ Տի-
արպէրիի նահանգին մէջ եղած ցո-
րենը ժողովրդեան պիտոյից բաւա-
կան լինելու չափ չէ : Մուսուլ Տի-
արպէրիէն կ'աղասէ իւր ցորենը
բայց Տիարպէրիի կուսակալութիւնը
նահանգէն դուրս ցորեն հանելն ար-
գիւնց, և հինգ հարիւր ուղաի բեռ
ցորեն, որ դէպի Մուսուլ կերթար,
եւ գարձեւ արուեստաւ ի Տիարպէ-
րի : Կուսակալութիւնը միջին դա-
տու մարդոց իրենց ընտանեաց պի-
տոյին համար հեռու տեղերէ բե-
րած ցորենը գրաւելով, աղաղակաւ
ցորեն պահանջող կանանց կը վաճա-
ռէ : Բայց հարուստներուն ու Պէյե-
րուն հաղարաւոր գրեւներ ցորեն

պարունակող շտեմարաններուն չու-
ղեր դալիլ : Գործոց վիճակը խիստ
դէշ է և ըստ ամենայն հաւանակա-
նութեան՝ աւելի պիտի ծանրայ
քանի որ յառաջանայ ձմեռը :

«Գալով հասարակային ապահո-
վութեան վիճակին, այսօր միայն եր-
կու օրինակ յիշել բաւ կը համարուի :
Երեք օր առաջ, Տիարպէրիի Ռու-
սական հիւպատոսին թարգմանն հե-
տը քանի մը մարդերով ուղեւորու-
թիւն ըրած ժամանակ, գիւղի մը
մէջ գիւղերն անցունելու համար գիւ-
ղապետին բնակարանն իջած էին,
երբ բազում լուրջացիք յիշեալ թարգ-
մանին և անոր մարդոց վրայ յարձա-
կելով, զանոնք լախտելով և հըրա-
ցանի կոթորով այնչափ ծեծեցին
որ խեղճ ուղեւորաց մարմինները սե-
ռու կապոյտ գլուխներ ստացան : Այս
յարձակման համար ցուցում միակ
պատճառն այն էր որ ուղեւորք Ռուս
էին : Խեղ մը Մուսուլի Արարք հինգ-
հարիւր լուրջացիք զարուստ զորա-
մանակ նիսիպիլի (Մօրին) մօտ դաշ-
տաբնակ Արարներէ յարձակու մ'ը կը-
րեցին, որք անոնց բոլոր ցորենն և
ուղաերը կողոպտեցին :

«Երբ որ Աղային փաշան և Մա-
նաս Էֆէնտին այս (Մարտինի) կող-
մերէն հիւսիսային գաւառները գը-
նացին, իրենց բարենորոգումներն
ալ իրենց ետեւէն դնացին : Երբ հաս-
էին, տեղական իշխանութիւններէն
քիչ օգնութիւն գտան կամ բնաւ չը
գտան : Իսկ երբ անկեկցան, յիշեալ
իշխանութիւնը ֆօմիսէրայ կատարե-
լու թոյլատուութիւն գտած գործերն
ալ աւելու համար ամեն բան ըրին :

Տեղական իշխանութեանց միջո-
ցաւ բարենորոգում ապաւել պարագե-
ւածու է : Մարտինի ամենէն լուսա-
միտ և երեւելի իտալներն այս դա-
ղափարն ունին ահա Մեր բարի կա-
ռավարիչը՝ Սայիտ փաշան (զոր պէտք
չէ երբեք չիթիթը Հայէպի կուսակա-
լին հետ), կառավարութեան ամեն
պաշտօնատանց մէջ բարենորոգմանց
ներմուծման խիստ փափաքող է, և
իւր համոզումներն այնպէս ևս ներ-
շնչելու համար ամեն ջանք կընէ, բայց
ոչ իրմէն վեր եղող, ոչ ալ իրմէն վար-
եղող պաշտօնատարներէ օժանդա-
կութիւն կը գտնէ : Թուրքիոյ մէջ
ամբողջ գլուխն հիւանդ է և ամբողջ
սիրտն անդդայ :

Կապոյտ տեւորակէն կը տեսնեմք,
թէ Տիարպէրիի նահանգին մէջ հա-
տարակային ապահովութեան վերա-
հաստատութեան իրրեւ գլխաւոր միջոց
մը՝ ամենաշար քիւրդ պէյերուն մէկ
մասն յարքոր զրկելու դադափարն
Աղային վաշտային գիւղերէն, այլ
ճիշդ տարի մ'առաջ թրոթիթը հա-
ղարապետ տեսած էր, որ այն ժա-
մանակ Տիարպէրիի կուսակալ ե-

զոր Ապրիլ-ի Բաճման փառանք (այժմ՝ Պաշտպանության կոմիտե), միևնույն ժամանակ զորավարին վրայ կը պահանջեմ ստորագրել և տեղական ժողովուրդին ալ նոյն համարումն ունէր։ Անդ զիսկան հիւսիսային ևս գեղեցիկ ասպարեցիներ յառաջ բերելով կը խնդրէր որ հասարակային ապահովութեան դէմ առնեն տեղի սպանդանք եղող Ազգայնական և պէյերուն մէկ մասն արտադրել։ Ապրիլ-ի Բաճման ամեն տարածաշրջաններ կը ցուցնէր Բերդայ դէմ խոտորակներ գործելու և ժողովրդային զանգառանայ դաժանութիւնները անհաշիւ անարդարութիւններ կարենալ ընելու։ Համար Կ. Պոլսէն ոյժ պէտք է դնէ։ Արդ, այս ոյժն և արտադրութիւնը կը զարգանայ իրեն Բ. Դըրնէն, և թրօթիքը հաղորդակցել կը դաժանաբար Օսմանեան կեդրոնական կառավարութեան այս ընթացքէն։ Վերջապէս, Ապրիլ-ի Բաճման փառանք օր մը յայտարարեց Անգղիական հիւսիսային, որ եթէ Կ. Պոլսէն իւր խնդրած արտադրութիւնները չարարին իրեն, ոչ ևս պիտի կըրնայ շարունակել իւր պաշտօնը, և արդարեւ, կայսերական կառավարութիւնը նախապատու համարեցաւ Պաշտպան զինուորային կուսակալ մը, զոր Անգղիայ հիւսիսային «Հաղաւորութեան» կանուանէր՝ այնքան քովստանէր անոր, քան չնորհէր անոր իւր խնդրած իշխանութիւնները, որովք կարենար ինչ ինչ ամենատարածական անօրէնութիւններ կատարել։ — Ապրիլ-ի Բաճման փառանքն պահանջած անօրէնութիւնն Ապրիլի պէտք զործարկեց։ Բայց ինչպէս որ ժամանակաւ Պաշտպան աքսորուած բազմաթիւ Գիւրգ պէյեր վերադարձնելու հայրենիքը զրկուած էին առաւելագոյն ազդեցութեամբ չարիք գործելու համար, Արդարեւ չարիք գործելու ամեն մեքենայութիւն կը նիւթէն ճիւղաւորուէր վերադառնալու համար, և չնորհէր այն պաշտպան ձեռք, որք զիսկէ Սուրիա թողուցին հանդիստ վիճակի մէջ, անհաւանական չհամարուիր որ ի մօտայ կատարելագոյն համար իրենց փառանքին։ Ի դժուր թաղիքի պէս թուրքի պաշտպան լրտուք մը կը բողբէ այս արտադրող զործարգութեանց և այս անտեղի պաշտպանութեան դէմ։ Թէրեմէմանը Հաղաւորութեան քաղաքէն Կ. Պոլսէն կը համարի բոլոր այս բաներն, և պէտք է խոստովանել թէ անոնք բարենորոգումներն ալ ասիկէ աւելի չեն կրնար լինիլ եւ թէ Հորնպիլի զրահաւորներն իրենց տեղերէն չարժիլ սպաննան։ Տիրապէսի զործերն, ինչպէս որ նկարագրուած են Պ. Թրօթիքի տեղեկագրոյ մէջ, խիստ հետաքրքրական են, և այս մասին առաջին առթիւ ուրիշ քաղաքականներ ալ պիտի ընենք հարցոյտ տնտրակէն։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտոն 19 դեկտ. Կոնստանդնուպոլիս, որ բերդի մը մէջ շրջապատուած է բազմաթիւ Անգղիական զորքով, անոնց հետ յաղթարար կուտելու բաւական զօրութիւն ունի։ Գոնտաշարի գաւառն Անգղիացոց նկատմամբ բարեկամութեան նշաններ ցոյց կուտայ։ Քանի մը Աքրարը կարեւոր տեղեկութիւններ տուին դաւադրութեան ճիւղերուն և ժողովուրդը գրգռելու համար դաւադրացի զորք զրոյս միջոցներուն վրայ։ Այն միջոցներէն մին է կարծիք տարածել թէ Անգղիացիք ամենամօտ արտաքին կը դնեն երկրին վրայ։ Այս քրքր

զօրավարը բազմաթիւ գիւղեր այրեց, որոց բնակիչներն արտադրական ոգի ցոյց կուտային։ Այսինքն ասորիկ ցրտեց Անգղիական տանի շատ կազմերն, և աստ Ժիւն կը տեղայ։ Հետագային հաղորդակցութեանց խղճով վախճուող բան մը չունի, որովհետեւ արդէն երկու անգամ խղճած և յետոյ վերահաստատուած են։ Լոնտոն 20 դեկտ. Կալիֆորնիայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կորսոն զօրավարը դեկտ. 17ին Հալիֆորնիայէն ճանաչեց երեւ Քեապիլ երկաթուղի համար, և թէ դեկտ. 18էն ի վեր հաղորդակցութիւնը կատարելապէս վերահաստատուած է Կորսոն զօրավարին հետ։ Ամեն հեռագիրը համաձայնութեամբ կըսեն թէ ցեղերը զօրեղ զինագրութիւն մը չեն ներկայեր։ և թէ Անգղիացիք անոնցմէ մեծ վտանգ մը չունեն քանի որ ընդգրկուած են Անգղիական տանի նախորդ բանակին զօրակաշններուն վրայ սահմանադրի։ Տէյլի Նիւս Անգլիայէն հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Պաշտպան Կ. Պոլսոյ Աստրիական զէնպան պիտի անուանի փոխանակ Զինկ կոմսին։ Թայմը կըսէ այս առաւօտ թէ Ռուսիոյ կայսրը Ռուսիոյ զինուոր քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ անոնցմէ հեռագիր է։ Նմանապէս Ռուսիոյ մէջ բարենորոգումներ պատրաստելու պաշտօն ունեցող յանձնարարներն հրատարակէ, որ իւր ուղղորդութիւնը դըլաւորուած անգղիական պիտուիք վրայ դարձնէ։ Պաշտպան 19 դեկտ. Պաշտպան լրտուքը չորհրդակցութիւն կը յայտնեն խոտորի կառավարութեան, որ Թրօթիքի կոմսը Ռուսիոյ իշխանին քով դեպքան անուանելով, ամեն տեղութիւններէն առաջ ճանչեց Ռուսիոյ անկախութիւնը։ Բեդրասուրի 19 դեկտ. Շուվարֆ կոմսն հրաժարեալ Տրէնթ-թէյն զօրավարին տեղ ոտորկանութեան վերադառնալ արար լրտուք։ Կալիֆորնիայէն կը յայտնեն որ Վոսիկայի կառավարչին կենաց դէմ փորձուած դաւաճանութիւնը չյաջողեցաւ, և կըսեն թէ ոտորկանութիւնն Անգլիական պարագլուխները ժողովուրդեան հարուստ դասերուն մէջ պէտք է փնտռէ, վասն զի երեքարկան մեքենայի գործածութիւն և յեղափոխական գրութեանց մէջ Գաղղիացի և Գերմանացի ընկերակաշնական հեղինակաց գործերուն ծանօթութիւնը կը ցուցնեն որ այդ մարդիկն ուսումնական կրթութիւնն ստացած են։ Յիշեալ լրտուքը կը հաւատեն նաեւ թէ ժամանակէ մ'ի վեր Ռուսիոյ մէջ առաւելու շրջաբերութեան հանուած յեղափոխական թերթիկները դուրսէն եկած չեն, այլ նոյն իսկ Ռուսիոյ մէջ տպուած են, ուր բազմաթիւ գաղտնի սպարանք պէտք է կենան։ Այս ամենը հասած հետեւէն։ Լոնտոն, 21 դեկտ. Ներսիսկան նախարար Սըր Սթրաթֆորդ Երէկ իրիկուն ըրած մէկ բանախօսութեանը մէջ յայտարարեց թէ Անգղիա նորէն պիտի սնդէ խոտորակներ բարենորոգմանց Թուրքիոյ մէջ գործողութեան համար։ Միանգամայն ըսաւ թէ Անգղիա չէր ուզեր Անգղիական իւրացնել, այլ այդ երկրին ամեն արտաքին վտանգի դէմ պաշտպանել։ Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Պ. Պաշտպան ալ նոյնպէս Լոնտոն մէջ երէկ բանախօսութեան մ'ընելով՝ լրտուք Պաշտպանի աշխարհագրութիւնը պաշտպանեց։ Վերջին պատերազմին, ըսաւ Պ. Պաշտպան, Եւրոպիոյ քանի մը կողմերը շփոթութիւն թողած է։ Ներկայ կացութիւնը կտրուկ բայց խոհական գործողութիւն մը կը պահանջէ։ Անգղիա խաղաղութեան պահպանուելուն կը փափարի և կը յուսայ։ Գաղտնի Ռուսիոյ վերջին շփոթութիւնը քանի մը փառասիրաց կողմէ յառաջ բերուեցան տեղի քան թէ նոյն իսկ Չարին կ'զմանէ։ Պ.

Պաշտպան վերջապէս յայտարարելով թէ լրտուք Պաշտպանի աշխարհագրութիւնը թողուլ՝ Անգղիոյն պատերազմի մը վտանգին կամ հաւատարմեան մ'ենթարկել պիտի լինի։ Կալիֆորնիա 21 դեկտ. Գիւլտ. 18 թուով Ռուսիոյ զօրավարին զրկած մէկ հեռագիրը կը խնդրէ որ Կոնստանդնուպոլիս անմիջապէս Քեապիլի վրայ յաւաքանայ, որովհետեւ Եսկաւալուք և Քեապիլի միջև բնաւ թշնամի չկայ, Ռուսիոյ զօրավարը կը յարէ թէ կը յուսայ Քեապիլի կողմէն թշնամին վանել երբ Կոնստանդնուպոլիս հասնի։ Հետեւաբար, Կոնստանդնուպոլիս այսօր հաղորդեց Նորիւսիոյ ծանրագ եղաւ, և ճանրուեց վրայ եօթին հարիւր մարդ ալ պիտի աւելնայ։ Լոնտոն 21 դեկտ. Բարեկուտ քաղաքէն դեկտ. 2 թուականաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նոյն 28ին Անգղիական զօրքը Թրանսպառլի ապստամբեալ Պոլսոյ դըլաւոր կեդրոնատեղին եղող Սէբոնիի քաղաքը զարկեր ու գրաւեց են։ Լոնտոն 22 դեկտ. Օտ. Բոնո. 9 1/2 Գիւլտ. 1863 42 1869 11 7/8 1871 50 3/4 1872 17 1/2 1873 40 1/4 Երկուս. 78 1/4 Անգլ. Բոնո. 97 1/4 Գիւլտ. 22 դեկտ. Գիւլտ. 9.65 Գիւլտ. 5 0/0 114.50 Բոնո. 5 0/0 Եր. 35.55

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանն Օսմանիէի ակադեմիա պատուանշանը տուաւ անոնցին նախարար Սայիտ փաշային։ Օսմանեան պետական անձանց եւ ընդհանրապէս Նամըք փաշան շարաթօրն իւր երկարամեայ ծառայողութեան վարձատրութիւն մ'ստացաւ։ Վեհ. Սուլթանն հանդիսաւոր ընդունելութիւն տուաւ Նիշանը իմթիլագ պաւտուանշանը տուաւ, որ աքրութեան ամենաբարձր պատուանշանն է։ Այսօր կէս ամանական պիտի սըրուի կառավարական պաշտօնատանց դիւաններուն մէջ ծառայող պաշտօնատարաց։ Անցեալ շաբաթ Օսմանիայեան կան Պանքային ընդհանուր անօրէն Պ. Յոսէփը և նախորդ Մեծ Եպարքոս խաղաղութեան փաշան Վեհ. Սուլթանին հետ ճաշեցին։ Բ. Դրան հետ վերջին ելնուական պայմանագիրը կնքող սեղանաւորք ալի և ծխախոտի վարչութեանց ընդհանուր անօրէն անուանեցին Ա. Համիթին Լանկ Անգղիային։ Արիւմանուպոլսոյ նահանգին Միւսթաֆայի Վաւա Ֆիշեհիտին առաջարկեց Բ. Դրան որ յիշեալ նահանգին թըրաւա գաղթականաց օգնութեան համար 120,000 ոսկոյ փոխառութիւն մը կնքուի՝ բնակչաց անշարժ կաւաւաններով երաշխաւորեալ և 15 տարեկէն հատուցանելի։ Գերեվաճառն արդիւնէւ համար նորէն խոտու հրամաններ զրկուեցան գաւառները։ Այսօր (21-ին) նահանգին ձիաւոր ստորկանաց թիւն, որ 1700 հոգիէ կը բաղկանար, 2000 ի հանուեցաւ։ Ուրբաթ գիւղերուն փոթորիկն ժամանակ Արմաւուր քեօյ Եպարքոս փաշային ապարանքին պատը վրէժ-

ԿԱՍՏԱՆՆԵՆԻ ՊՈԼԻՍ

ԷՍՏԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

Նիշի իրիկուն պայուեցաւ	40.45
Այս առաւօտ բացուեցաւ	40.14
Կէս օրին	40.18
Բաւթի իրիկուն պայուեցաւ	3 5/8
Գիւլտ. 885	885
Թրանսպ. 3 50	3 50
ԸՆԹԱՅՈՒՆ ԱՐԵՎԻԿԱ	
9 Գիւլտ. 4.12	4.12
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	3.21
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	6.10
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	5.
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	69
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	58.74
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	69
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	21
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	64
ԸՆԹԱՅՈՒՆ ԱՐԵՎԻԿԱ	
10 Գիւլտ. 109.36	109.36
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	87.16
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	90.27
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	51.40
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	6.31
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	18
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	18.20
Կ. Պաշտպան Կ. Պաշտպան	370

ԱՂԱՎԱՐՈՒՄ

Ս. Պաշտպանը Հայրը Բ. Դրան յատուկ հրաւիրագրով այսօր Վեհ. Սուլթանին պիտի ներկայանայ երբեք պաշտպան Մուհարրէմ տարեւրդին առթիւ։ Բեդրասուրիէն Արթ. Տ. Գարիբէլ Պաշտպանեան ուսումնական և բաղամարդին քահանայն հետեւեալ շընարհաւորութեան նամակը գրած է Գեր. Օրմանեան Տ. Մաղաքիա Ն. վարդապետին։ Չեր սրբութիւն Մաղաքիա ծայրագոյն վարդապետ Օրմանեան։ Կարծիք է բարենեաց թէ վերջին ի մարդաւէս Մաղաքիա չէր մարդ, այլ էր հրեշտակ Տեառն, և զինութիւն իսկ Սուրբ Գրոց ոչ հերքէ զայս՝ ի վերնագրերն զուսած բանի Տեառն ի ձեռն Հրեշտակի խոյոյ։ և իմ կարծիք է թէ բաղձանք արանց երեւելայ են դրդմանք մարդաւէական հոգւոյն։ Ի ծաղկաւրդ վարուց Ներսիսի հայրապետին մեղոյ՝ յԱրեւելոյ Արեւելոյ նկարագրեալ էի թէ զիւրդառաջնորդն Աստրախանայ Յովսէփ Երկայնաբաղուկ արքեպիսկոպոսն Արեւելութեան, անկորուստ պահելով ի սրտի իւրում զազգասիրական բարի սերմն արդիւնաբար՝ արկեալն ի Նալեան Յովսէփ ի Սրբապան Պատրիարքէն Պոլսոյ ի սիրտ հայրենասէր Սիմէոն Կաթողիկոսի Մեծի, և ի նրմանէն ընկալեալ ի հոգի իւր, ի բրտանն ամօք յառաջ քան զընտրութիւն իւր յաթոռ հայրապետութեան Հայոց, փափաքէր ի ձեռն Բասենցի Յարութիւն արքեպիսկոպոսի որ թաղեալ կայ ի Թրեառ քաղաքի, համեղէ զՀայր Միքայէլ Չամչեան դառնալ ի ծոց հայրենի եկեղեցւոյն, զոր յանդէստ խափանեալ էր Ներսէս վրէժիւնդութեամբ փառաց և հեղինակութեան Ղուկասոս Կաթողիկոսի, յատրճանի վարդապետութեան և միշտ հառաչէր ընդ այն, և մեղադիր լինէր անձին (և ես երկոյ տեսեալ եմ ի ձեռն նորոյ զինքնաձեռագիր նամակս և ըզ

պատասխանին Յոսեփայ, Բասենցայ
և Չապենանի, զորս ընթերցեալ է
ինձ ինքն Ներսէս.) վասն որոյ և
ընկալաւ ուրախութեամբ զլուր
դարձի Հ. Գաբրիէլի Այվազեան, ըն-
կերակցութեամբ Թէոփորեանի և
Գաբրիէլեանց. ուրախութեամբ՝ զոր
ընթերցեալ մահն անակնկալ. զի ոչ
էր այն՝ զոր ըզձակեալութիւնը ար-
ժանաւորաց անմահութեան Յակո-
բայ, Սիմէոնի, Յոսեփայ և Ներսի-
սի դուշակէին. այլ դու՜ն էր, որ դա-
ւոյն էր, հրեշտակաւոր վարդա-
պետ, և ես ընդ ընթերցումս զու-
մերս քսի ձեռն դերաշին Պ. Կա-
րապետի եղբանց՝ լուայ ձայն ի ներ-
քուստ հազուայ, թէ սա՛ է՝ զորմէ
աղղէր հոգին ի սիրտ Յոսեփայ և
Ներսիսի, և միայն ծանր խօթու-
թիւնք ընդհատեալ և նորոգ զոյ-
րացեալք արդեւին զիմ յայնժամ՝ ըզ
հրեշտակ, մինչև լրագիրք աւետա-
րանեցին :

Ուստի և ես յեղեալ ի ցուպ ծե-
րութեան՝ ուրախութեամբ խն-
դակցիմ հանդուրդոյն Յոսեփայ և
Ներսիսի, քանզի և ես ընդ մեռեա-
լս եմ համարեալ ի պատճառս ծե-
րութեան և բազմածամանակեայ
չարտաբանութեանց, և դանդաղե-
լով դամ երանել Տեառնդ ընդ առաջ
և տեմ. խաղաղութիւն եղիցի միտ
Ձեր, որք որպէս զաղաւնիս ձագա-
խառն երամովին դառնայք ի հայրենի
աղարակ ծածկեալ գանձին, ի ծոց
սուրբ Էջմիածնի, ի հոգեւոր մշտ-
կութիւն, ի դորձակցութիւն քրտ-
նախոստակ մշտման և անխնջ Մը-
շակաց նորս, ընդ դաւադանաւ մը-
շակաւոր Ագարակապետին : Օրհ-
նեսցի և նախախնամեալ պահեցի
դաւաւստ Ձեր ի փարախ Լուսաւորի,
լուսաւորեալ հովիւ քով և բարի,
հանդերձ փոքու հօտիւղ դառնաց,
որք ուշադիր լեալ ուխտարքայու-
թեան, փափաքեցան կայլականց
հայրենի ջրոցն, որով առաջէր եր-
բեմն անդաւաճան՝ ուր քրտնաշան
տքնէին Թադէոս և Գրիգոր. և ուր
ի վարդաբնէ մինչև ի վարդաբն
երկապիւրեցին բազմերախտ Հարք
մեր, սկսեալ ի մեծէն Ներսիսէ մին-
չև ի Զնորձալիդ Ներսէս :

Հայր Սուրբ, թէպէտ և հեռի
եմ մարմնով, այլ հոգի իմ յոյժ մերձ
է վայրաց՝ ուր կայեալ են ոտք քո
թէպէտ աչք մարմնոյս տկարացեալ
են, այլ աչք հոգւոյս պարզապէս
տեսնեն թէ զիարդ սպասաւորու-
թեամբ շնորհալորդ սրբապան Հայ-
րապետի աստուածաբնեալ և ազգըն-
տիր Պատրիարքի Ներսիսի՝ ընդունի
զՁեզ և զհոգեւոր մանկունս Ձեր՝
մայրս մեր սուրբ Էջմիածնի, թէպէտ
եօթնասուն և եօթնամեայ տառա-
պակիր ծերութիւն բառնայ զոյժ
ձեռաց իմաց և սուրբ, այլ ուրախու-
թիւն և սէր ազգի տան ինձ թեւս
արժուարինս, թուսցեալ ընդ բն-
բաւոր ասպարէզս՝ անցանել և ընդ
վստիւրոն և հասանել յայն սենեակ՝
ուր գրգալաւ բաշխի լուր սրբապան
հայրենեաց, և կրանել անտի ուսն
մի այնու հրատապ անձկով տենձա-
նաց, որով և աղաչեցի զՍրբապան
Տէրդ մեր, (զի բարեկամ իմ Տէր
Յոհաննէս Մկրեան մշտնջենաւոր խա-
չարարն իմ առաջ քահանայն կը
տանէր կամ յախուսն Ներսիսի կամ ի
յեղեբս Յորդանանու) համարել
ի դիմաց իմաց զՀայրդ, և որք ընդ
Ձեզ են սիրածին որդիք շնորհարե-
ւալք ի սեպհական տան խրեանց,
ի բնիկ ժառանգութեան խրեանց,
ի հովանի Աստուածաճիմն ամուսն
Պաշտօնի Գրիգորի, և առ նորա-
ծաղկի դաւադան յայնորդի նորա
վեհափառ կաթողիկոսին Գեորգեայ

չորորդի, որ ողջամբ ընկալեալ ըզ-
Ձեզ՝ ուրախակից լինի անդրանկաց
անխաղիչ սպասեցոյ այմ երանաւոր
աւարս, զի մեծ աւետիք են այսօր
համայն Հայկազնից, զի հարազատ
և պատուականադոյն պաւստոսեղ-
Հայրիկ միաւորեցայք ընդ հայրե-
նակցաց Ձերոյ ի դիւրիս եկրորդ
Ներսիսի Զնորձալիդ :

Զնորձաւոր եղիցի որ զաշտեան
Ձերոյ. շնորհաւոր լիցի դարձ Ձեր
Նիւոյն Բաւրաստան, զոր անկեայ
հոգր ալ նախնայն մեր Հայրիկ յԱ-
րարատեան լերին պարտաւորեան,
և ցանկապատ արար վնա երեքծով-
եան պատուաբուս, զոր ուսողեայ
քրտամբ՝ Տիգրան, և արեամբ՝ Վար-
դան, այլ մերիկք փոխարկեալք եղ-
ծին զայն, և սերմանք անուշահոտ
որդեայ նորա ի թեւս հոգմոց ամ-
բարձեալ ցնդեցան յօտար դաւա-
ւորս և արմատացան յօտար երկրի,
և բերին դարձեալ ծաղկունս անու-
շահոտ և քաղցրաւորեանս և ըս-
քանչև լատտեալս, և զոր արդ նա-
խախնամութեան արդարութիւն վե-
րըտին դարձոյց ի բնիկ պարտեղ
հայկառունի, զի աստ բուրեղիք
զանաշահոտութիւնս Ձեր ի վայել-
չութիւն և յերջանկութիւն համազ-
գի ժառանգակցաց Ձերոյ, որոյ և
Ձեզ կամ և մնամ միշտ բարեբա-
սութեան ի վերնախնամ տեսչութե-
նէ տենչիւ հրաւիրակ, ամենախո-
նարհ ծառայ և աղօթարար

ԳԱՐԱԻԼ ԲՅՆՅՈՒՄՈՒՄՆԱՆ
ի 1879 Նոյ. 22
ի Ս. Պետրբուրգ .

ԹՂԹԱՆՑՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Գերմանիկ 51 հոկտ. 1879
... Խաղաղապետ .
Հոկտ. 5ի Դիւ օրը մեկնեցանք Կ.
Պօլէն ամառնոց հետ Գաղղիական ռու-
գեհնաւով դէպ Ալէքսանդրէթ : Նաեւ
նիս հեռագրեալ Չառադ-Գալէ և Չիւսիսի
հանդիպելն յետոյ Բիլ առաւօտ խաբիս
նետեց Մէրսինէ քաղաքին իրմացը : Հոս
Արաբ նաւաւարդ զմեզ ցամաք հանեցին
և անմիջապէս Հաճընցի Փանոս աղա
Մշեան անձը պատահելով մեզ իւր ծո-
վահայեաց առնել հրաւիրեց : Մերսինէ
քաղաքը կը բաղկանայ սակաւաթիւ տա-
ներէ, մի քանի պանդոսիներէ և վաճա-
ռականաց գրասենեակներէ : քաղաքին
ետեւ կողմը կը իջնարկեց դաւարադեղ
պարտէզներ նարնջեայ և նունեայ :
Մարդու տկամը կը խնայ լսելով Ա-
բաբ տղայոց ձայնը, որ կը գոչեն փո-
ղոցներու մէջ երկու մեկեր երկայնու-
թեամբ չափար-եղեգներ ի ձեռնի « Լի-
նիւր խամթալ մաստի » եւ երկուքը
է՛՛՛ փարսոյ :

Տեսութիւն քրինք նաեւ Աստուայի վա-
ճառականաց յանձնառու Մեծ Պըշաբ-
ճեան Կարապետ աղայի հետ, Հայք հա-
ղիւ 13 տուն կան, ունին մի մասուն և
մի քահանայ : Ամառը տաքն հեղձուցիչ
է աստ և բնակիչք իրենց 5-6 ժամ հե-
ռաւորութեամբ ետընդունել կը քաղաքին
զովանալու համար : Պողոցներու մէջերը
կը ծախէին ձէլաճը տեսակ տեսակ միւր-
դեր. նոյն իսկ թարմ թուր, և կըտը-
ղաց թափերն ալ հիւստեած էին սէղե-
կամ ճիւղերէ, փոխառակ պղնձեայ ըլլա-
լու : Շողեհաւը ամբողջ օրը հոն մնաց
և առաւ ցորեն, բամպակ, մորթ, տղ-
բուկ եւ յետոյս և յեղիպոս տանելու
համար Նոյն երկուքսքի երեկոյն մեկ-
նելով Մէրսինէն, չողեհաւիս կէս դի-
ւերէն մի ժամ ետքը խաբիս նետեց Ա-
լէքսանդրէթի հանդէպ : Այս փողոցի
քաղաքը շինուած է համանուն ծոցին մէջ,
որ բաւական ազատով նաւահանգիստ
մ'է նաւուց համար փոթորիկ առնէ :
Նոյն ծոցին մէջ կը թափի ճիւղան գետը,
որ իւր հետ լերած աւազովը աստիճա-
նաւոր կը լեցունէ զծովը և ցամաքը կը
յառաջացնէ : Այս եղեղութեան հետա-

քրքրական կողմը սա է որ այժմ քա-
ղաքին հանդէպ տարածուող ծովին մի
մասը ծախած է, և օրէ օր ծախուելու
վրայ է, թէ և այսօր նաեւ խաբիս կը
նետեն հոն : Տեսանք ծով տիր շինքերու
կիսատ ձգուած կողմնական օրմեր, գորս
ամեն օր ալիք կը թրչեն, և դիմաւոր
այսպէս ձգուած են, որպէս զի ցամա-
քին յառաջանալուն չափովը շինքին լրա-
նալի մասին օրմերն ալ յառաջացունեն :
Քաղաքը շինուած է ճախճախուսներու
վրայ, որով ամառը օդը սաստիկ աւել-
դային է և ամեն ոք կը քաշուի 5 ժա-
մու հեռի լերանց մէջ զետեղուած Պէ-
լէն զիւղաքաղաքը : Այդ անդ կան 200
տան շափ Հայք, և ունին մի եկեղեցի
և երեք քահանայ, նաեւ վարժարան, և
վարժապետին է Մաշիկերոցի Մկրտիչ
վարժապետը, իսկ յԱլէքսանդրէթ կան
20 տան շափ Հայք, ունին մի մասուն
նորաշէն : Հոս երեւելի է Այվազեան Յար-
դիս աղայն : Սիւրբ հիւանդ էր և չը
կրցանք տեսնուիլ իւր հետ : Իսկ նորա
զրադիր Մեծ Պողոցեան Էփէնայի մեզ
հիւրնակեց չորս օր իւր սենեակին մէջ :
Քաղաքիս մի կողմը տեսանք սերկերէրէ
շինուած Ձէրքեղաց հիւրեր : Գուս Ազ-
կաւի այս շնորհալի ճեմարը ամեն ի վեր
նաւերու կապանն եղեր, որ զերկնք
փոխադրեն աւելի առատաբեր երկրմը,
զի աստ սովորաւ մեռնելու վտանդի
մէջ են ի շարժս իրենց ծովաթիւնս :
Նրեք օր սպասեցինք կարաւանին ամբող-
ջանալուն և Շու կէս օրին ծախեց երեք
դէպ ի Գերմանիկ, Նախ սկսանք ծովեղ-
րէն յառաջանալ և կէս ժամու ընթացքէ
մը յետոյ նմարեցինք ծովեղը ժայռե-
րու վրայ հինաւորոց օրմերու մնացորդ-
ներ, որ ըստ ասելոյ ընկերներէս միայն
Քուրբիեանց ժամանակի ջրանցքի մը
մնացորդներն են եղեր, որով բարեհաւ
ջուր կը ատրուի եղեր ծոցին զիւրայի
եղը իւր երկու կամ երեք ժամ հեռու
ծովով : Զանաւոր շարունակելով ան-
ցանք Փասս զիւղաքաղաքն և Ատանա
տանալ ճանաչելն բաժնուելն յետոյ
անցանք զիւրանց մէջը—Մէրզուկն
իւղէրի և Օճախը զիւրերէն և այս վերջ-
նոյն մէջ զիւրերցինք : Այս երեք Հայա-
րենակ զիւրերը որ իրարու մօտ շինուած
են, կը բաղկանան անհամար դաւարա-
դեղ պարտէզներէ, որք իւր են տեսակ տե-
սակ պաղատու ծառերով, ինչպէս են նա-
րընջներ, իրմանի, նունեի, թիւերի, թը-
ղերի, ծիւրանի, սերկիւրի եւ : Այս պար-
տէզները կ'առնուին յախառնականապէս
մօտի լեռներէն բղխող հաղարատու ա-
ռուներով, որոց եղերքը կ'աճին նըրբա-
հասակ Սափը, Մայր—Հայրենեաց այդ
նուրական ծառերը :

Ընդհանրապէս տուները պարտէզե-
րուն եղերքը շինուած են և զիւրերային
միմիկեան մէջ զուարճալի էր մեզ նկա-
տել ծառատունկերով շրջապատեալ այդ
սիւղեղէն տնակները, լուսաւորեալ իւր
մի մի լապտերներ, որոց մէջ բնակողը
ոչ թէ Ալէքսանդրէթի ֆէլլաճն էր, այլ
վանայ ծովուն եղը իւր ազգաց ճե-
տերուն իրաւամբ հայր հանդիսացող
Հայկա թուներն էին, սակայն աւաղ
որ հոս ևս Հայը կողողաւորած և զիրկ
էր իւր ամենէն սիրալի պարտէն, այն
է Հայկաբարրաւս լեզուէն, և այստեղի
Տաճկիսոս Հայը իւր անսովոր ատարադ-
մը մարդ աւելի այլապիկ սիրի կարճէր
քան թէ Հայ : Տեղացի մը, որ ինձ քանի
մը տեղեկութիւնք տուաւ այս զիւրե-
րուն վրայ, զիտեց հառաւելով թէ « Պիզ-
տէն Թրիստիայի բարասը (պէտէլէյի
տուրք) արմաղ ճայիլ տէյի » ըսելու
զեւելով թէ իւրը Թրիսթիայի աստիճան
Հայ ըսուելու անարժան էին, որովհետեւ
Հայերէն չէին զիտեր Յիւսէյ տեղացւոյն
ըսածին նայելով ի Ձեռք—Մէրզուկն
կան 500 տան շափ Հայք, ունին 5 ե-
կեղեցի, 2 քահանայ, մի քանի քահա-
նացու, 4 վարժարան, որով մէջ կուսա-
նին 500ի շափ աղաք. բնակիչքն են եր-
կրողործ, արուեստաւոր, շրեթայն,
վաճառական, եւ : յեղեղի կան 100
տան շափ Հայք, ունին մի եկեղեցի, մի
քահանայ, և վարժարան մը 50 աշակեր-
տով : յՕՏախը կան 150 տան Հայք,
ունին եկեղեցի և երկու քահանայ : Այս

երեք զիւրերուն մէջ ալ չերամ կը տես-
ցանեն և մետաքսի շիւթը թելի վերա-
ծելու համար նախնական դործարաններ
կան : այս մետաքսը կը խրուի ի Բերիս
և քաղը 250 դրուչի կը ծախուի : Կիրա-
ւի օր կանախ ծաղկոց երանք Օճախը
զիւղէն, և կէս օրին ժամանեցանք Նը-
զին անուանեալ Հայրենակ զիւրը. հոն
հազիւ 1/2 ժամ հանգստացանք և անմի-
ջապէս սկսանք ճամնանիս շարունակել
ճախ կողմերին ունեւաղով Կիլիկիան և
աջերնին Կեալուր լեռները : Հեռուն Ա-
տանայի ուղղութեամբ նշմարեցինք պա-
րիսպներու և բերդերու շատ մը մնա-
ցորդներու ժամը 10 ին հասանք յՕմանիէ
և զիւրը հոն անցուցինք : Հոս կան 10
տան Հայք, 1 տուն ալ Բագրատեան Հայ :
Այն զիւղաքաղաքին հանդէպ լերան մը
ծայրը կայ նաեւ հինաւորեց բերդ մը :

Մնացեալն յաջորդ Լուսն

ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ

Պատմեալ և Երբեքաբարք համար

Այս գլուխին մէջ բաւական ըն-
դարձակ կերպով ուսմանք պիտի
աւանդուի երկրաստորաց, որք կը
փափաքին դաստաւ կամ վաճառա-
կան ըլլալ :

Գաղղիցի վրայ մասնաւոր տեղե-
կութիւն տեսնելու զորոնք կրնան դի-
մել առ հոգաբարձուս յիշեալ դրու-
րոցին, ոյսինքն առ Պատ. Սիմէոն Խ.
Հ. Իսթիւնէան, Պատ. Աւետիս Կ-
ր. Ասատուրեան, Պատ. Տոք. Վուս-
կ. Պատ. Պարոզ, և կամ առ տնօրէն
գլուխին Պատ. Հիւրդ :

Գաղղիցի տեղն է Ֆինիսիանդար
եօղուշու, իսկ զհամար փաշա ճամբ
միջոց, թիւ 1 առնել, Ամերիկացւոյ
գրատան ետին :

Գաղղից պիտի բացուի ի 10/22 Գեղ-
1879 :

ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ՏԵՐ ԳԵՌՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՅՐՆԵՆԻ ԼԵՁՈՒ

Երկրորդ գլուխ Ընթերցանութեան

Այս առ բնէն յետոյ

Ն. ՏԵՐ—ԳԵՐՈՒԹԵԱՆԻ ՄԱՅՐՆԵՆԻ
լեզուի թ. մասը Պրոքսի Հայոց աշխար-
հաբարի վերածուած և ի լոյս բն-
ծայուած է Գաղղիական տպարանէն
մաքուր տպագրութեամբ և 33 ըն-
տիր պատկերներով դարձաւորաւ :

Կեղծութեանցին է Արարատեան
ընկերութեան զրատենտիկը, Ղաւա-
թիա կէօզէ օղլու խան, թիւ 13 : Կը
դտնուի նաեւ Հայ դրամատուաց քով-
Գին 5 դահեկան արծաթ :

Ի Լ Ա Ն

Քէօզնէ քէպիր թիմուր գաղան
առնալ և պէհէր գըլէսի փարա 31 .
Թիմուր մասէն խալտաւ պէ-
հէր գըլէսի փարա 13 .

Պէղ ֆապրիկայի հիւմայունտա
մէվճուտ օրուայ ֆիրուսթ օլունա-
ճաղ օլան քէօզնէ թիմուր գաղան
լիէ հէր նէ մըգտար միւթէրաքիմ
խէ օլ մըգտար թիմուր մասէն խալ-
տապընէն էսմանը սիմ մէճիտիէ եի-
կիրմի դուշա օլարագ բէշինէն վի-
րիւրայ պատէհու գաղղըրըմագ իւզ-
րէ միւրայիտսի պիլ իմրա ֆիլայթը
մուրագ գաղղըրըլէ թալիպի էօհ-
տէսինաէ գաղղըլ վէ քեանունի էի-
վէլին օն պիրինճի տալը կիւնիւ թէք-
րար պիլ միւրայիտէ գաղղըրըլէն օլ-
րիմէսի մուրաքէր պաղղըլ օլունա-
լի տաղէրըլէ կիւնէլէրի :
1879 քեանունի էվլէ 6
Պատըլ մէրասքէրի

